

De literaire arganboom van het vlakke land

De eerste golf Marokkaanse migranten naar België, hoofdzakelijk afkomstig uit de Rif in het noorden van Marokko, waren voornamelijk ongeletterde arbeiders. Culturele geesten waren zeldzaam in hun midden, zoals Larbi Khetouta, die zijn aankomst in Brussel in 1964 vereeuwigde in de bloemlezing *Bruxelles la marocaine*.

Ondanks de officiële immigratiestop in 1974 bleef België aantrekkelijk voor Marokkaanse studenten, intellectuelen, en sommige politieke vluchtelingen. Schrijvers als Ali Serghini, met zijn roman *La nuit par défaut* (1987), en Issa Aït Belize, bekend van zijn trilogie *Le fils du péché* (De zoon van de zonde) in de jaren 2000, getuigen van deze aantrekkingskracht.

Na de eerste roman van een schrijfster van de tweede generatie, Leïla Houari, getiteld *Zeïda de nulle part* (1985), kwam er een wildgroei aan Franstalige vertellingen: *À l'ombre des gouttes* (2000) van Saber Assal, *Ti t'appelle Aïcha, pas Jouzifine!* (2008) van Mina Oualdhadj, tot 2022 met *Santana* van de jonge Ines Lamallem, en *Le fou allié du Diable* van Rayane Bensaghir.

Slam en poëzie zijn ook vertegenwoordigd, met name dankzij Manza en haar bundel *Lis tes ratures* (2015), evenals Nora Balile en haar bundel *Ventre étoilé* (2022).

Poëzie in het Arabisch wordt vertegenwoordigd door een aantal dichters waaronder Ahmed Hadraoui, Fatima Makhfi, die ook zajal publiceert, een dichtvorm in dialectaal Arabisch, en Hussein Darraz, auteur van poëzie in het Arabisch en een paar gedichten in het Amazigh. De eerste roman in het Arabisch die zich afspeelt in Brussel is van Allal Bourqia en is getiteld *Pure éternité* (2009).

Een uitgeverij, Lansman Éditeur, bundelt Franstalige toneelstukken van auteurs van Marokkaanse afkomst en biedt vertalingen van toneelstukken uit het Nederlands, zoals *Baba* (2015) van Dahlia Benamar, of uit het Arabisch, zoals *Dounia* van Taha Adnan (2020).

Na de eerste roman van Rachida Lamrabet in 2007, *Vrouwland*, helpen in Vlaanderen auteurs als Naima Albdiouni, Fikry El Azzouzi, Ish Ait Hamou, Nadia Dala, Aya Sabi, en Mohamed Ouaamari de Nederlandse taal te verrijken met hun literaire verbeelding.

Tussen Frans, Nederlands, en Arabisch weven deze verhalen het weefsel van de Marokkaanse aanwezigheid in België. **Als een arganboom bloeit de Marokkaanse literatuur in het vlakke land en zaait ze de kiemen van een weelderig cultureel burgerschap.** Het verrijkt de Belgische literaire scène en verbreedt de horizon van de Marokkaanse literatuur.